

Hanki rek. V.P. 5
4.2.00

**Kokkola
Hakalahti
Kruununvoudintalon kellari**

Kaivausraportti

Lauri Skantsi & Marcus Riska 1999

Arkisto- ja rekisteritiedot

Kunta/Kaupunki: Kokkola

Tutkimuskohteen nimi: Kruununvoudintalon kellari

Kylä/Kaupunginosa: Närvilä/Hakalahti

Tutkimuksen laatu: Kellarin maapohjalattian tasokaivaus

Tila/kortteli, tontti: 402-2-2-1

Tutkimuksen laatu ja kohteen ajoitus: Kellari kaivaus, ainakin 1700-l tähän päivään

Peruskarttalehti: 2324 12 Kokkola

Peruskordinaatit : X=7082 79 Y=2457 64 Z=5-6

Maanomistaja: Kruununvoudintalon kannatusyhdistys ry

Tutkimuslaitos: -

Kaivauksen johtaja: Hum.kand. Lauri Skantsi ja Fil. yo Marcus Riska

Kenttätyöaika: 21.7.-6.8. 1999

Tutkitun alueen laajuus: n.22 m²

Tutkimusten kustantaja: Kruununvoudintalon kannatusyhdistys ry

Tutkimusten kustannukset: 18 000 mk

Löydöt: KM 99064: 1-172

Löytöjen diariointi pvm: 12.10. 1999

Rakennusfragmentit: Ei otettu

Rahakammioon toimitetut rahat: Ei toimitettuja

Mustavalkonegatiivit: 1-32

Aikaisemmat tutkimukset ja tarkastuskäynnit: Museon joht. Paul Stenmanin koekaivaus 1999, rakennusviranomaisten tarkastuskäynti.

Aikaisemmat löydöt: Ei tiedossa

Kirjallisuusviitteet: Hakalax, Göta: Historik över Hakalax

Kaivauskertomuksen sivumäärä: 10 + Liitteet

Liitteet: Mustavalkokuvanegatiiviluettelo, otteet peruskartasta ja asemakaavakartasta, tasokartat 1-8, Paul Stenmanin koekaivausraportti, rakennusviranomaisten katselmus, löytöluettelo, piirustuksia löydöistä

Alkuperäisen kaivauskertomuksen säilytyspaikka: Museovirasto, Rakennushistorian osasto

Tiivistelmä

Kokkolan Hakalahden kruununvoudintalon kellarissa suoritettiin kaivaustutkimukset 21.7.-6.8. 1999. Kaivausten kustannuksista vastasi Kruununvoudintalon kannatusyhdistys ry. Kruununvoudin talo on rakennettu 1700-luvun lopulla, mutta tontilla on ollut asutusta jo 1500-luvun puolestavälistä alkaen. Talon alla on suorakaiteenmuotoinen kaariholvirakenteinen kellari, joka on muurattu luonnonkivistä. Kellari on toiminut aikoinaan mm. viini- ja perunakellarina. Kellariin laadittiin päällmansuuntien mukainen koordinaatisto ja sen maapohjalattia kaivettiin tasokaivauksena n. 20 cm syvyyteen, jossa löydöt loppuivat ja vastaan tuli puhdas vaalea hiekka-savikerros. Löytömateriaali koostui saviastiain palasista, lasista, posliinista, luista, liitupiipun katkelmista ja vuoden 1867 kolikosta. Keskeltä lattiaa löytyi muutamasta n. 30-40 cm läpimittaisesta kivistä koostunut rakenne, joka tulkittiin jonkinlaisen väliseinän perustaksi. Kansanperinteen mukaan kellariin on johtanut maanalainen käytävä, jota pitkin vouti olisi salakuljettanut kauppatavaraa 1600-luvun lopulla silloisesta merenrannasta. Kellarin lounaispäädyn seinässä onkin pieni maalla ja kivillä täytetty aukko, joka saattaisi olla tunnelin pää. Aukosta poistettiin hiukan kiviä ja maata ja talon ulkopuolelle kellarin kohdalle kaivettiin kolme neliömetrin suuruista koeruutua, mutta varmuutta tunnelin olemassaolosta ei saatu.

Sisällysluettelo

Arkisto- ja rekisteritiedot.....	2
Tiivistelmä.....	3
Sisällysluettelo.....	4
.	
1. Johdanto.....	5
2. Tutkimuksen tavoitteet.....	5
3. Tutkimuksen metodit.....	5
4. Kellarin rakenteet.....	6
5. Löydöt.....	8
6. Yhteenveto.....	9

Liitteet: -Mustavalkokuvanegatiiviluettelo

- Ote Peruskartasta
- Ote Asemakaavakartasta
- Tasokartat 1-8 272.2.1 -8
- Paul Stenmanin koekaivausraportti
- Rakennusviranomaisten katselmus
- Löytöluettelo s.1-4
- Piirroksia löydöistä

1. Johdanto

Kokkolan Hakalahden Kruununvoudintalo rakennettiin nykyiselle paikalleen 1700-luvun lopussa ja peruskorjattiin 1990-luvulla. Tontilla on kuitenkin ollut asutusta jo 1500-luvun puolessa välissä, jolloin se sai nimen Hakalax (G. Hakalax 1984:1.) Vuosina 1667-1674 paikalla asui kruununvouti Christian Willinghusen, jonka mukaan talo on saanut nimensä. Hänen jälkeensä paikalla on asunut useita eri sukuja aina talonpojasta aatelisiin saakka (G. Hakalax 1984:1-2.) Nykyään talo toimii kotiseututalona. Kruununvoudin talon alla on luonnonkivistä muurattu kaariholvirakenteinen kellari, jossa on maalattia. Kansanperinteen mukaan kellariin on aikoinaan johtanut tunneli, jota pitkin vouti Willingshusen olisi salakuljettanut sinne kauppatavaraa.

Kruununvoudintalon kellarin kaivauksen rahoittajana toimi Kruununvoudintalon kannatusyhdistys ry, joka oli hankkinut EU-rahoitusta kellarin arkeologisia tutkimuksia varten. Yhdistys halusi kellarin matkailukäyttöön, jolloin katon korkeuden lisääminen lattiasta maata poistamalla katsottiin aiheelliseksi. Se kääntyi asiassa KH Renlundin museon ja Pohjanmaan museon puoleen, jolloin allekirjoittanut sai tehtäväkseen suorittaa kellarissa asianmukaiset kaivaukset. Apunani kaivauksissa toimivat arkeologian opiskelija Fil. yo. Marcus Riska (Uumajan yliopisto) ja KH Renlundin museon työharjoittelija Olli Kamsula sekä kannatusyhdistyksen palkkaama työharjoittelija Marko Järvelä. Kaivaukset suoritettiin 21.7.-6.8. 1999. Työskentely-olosuhteet kellarissa olivat kosteat ja viileät. Työskentelyä haittasi myös huono ilmanvaihto ja ahtaat tilat. Ennen kaivauksia Kokkolan kaupungin rakennusviranomaiset Simo Pakkala ja Markku Peltoniemi tarkastivat kellarin. (Liite).

2. Tutkimuksen tavoitteet

Kaivausten tavoitteena oli tutkia kellarin lattiapinta-ala ja löytää alkuperäinen lattiataso ja mahdollisia rakenteita. Tavoitteena oli myös saada selvyyttä kellarin ikään, eli onko se vanhempi kuin itse talo sekä selvittää onko kellariin johtanut maanalainen käytävä kuten perimätieto kertoo.

3. Tutkimuksen metodit

3.1. Koordinaattisysteemi

Lähes lounas-koillis- suuntaiseen suorakaiteenmuotoiseen kellariin laadittiin pääilmansuuntien mukainen koordinaatisto. Koordinaatiston lähtöpisteeksi valittiin kellariin kulkevan kapean käytävän eteläinen kulma, jolle annettiin mielivaltaiset koordinaattilukemat $X=500$, $Y=801$. Piste merkittiin kulmaan punaisella värillä. Tästä pisteestä vedettiin ensimmäinen, itä-länsisuuntainen linja, jonka varaan koko koordinaatisto rakennettiin. Jokainen koordinaattiruutu

sai lukemansa lounaiskulman mukaan. Korkeuspiste siirrettiin lähimmästä valtakunnallisesta korkeuskiintopisteestä museonhoitaja Merja Passojan avustamana ja sijoitettiin kellarin ulko-oven eteen porrasaskelman keskelle. Sen lukemaksi tuli 6.14 mmpy.

3.2. Kaivaustekniikka

Kellarin maalattian kaivaminen suoritettiin teknisenä tasokaivauksena muurauslastoilla. Lattia kaivettiin kauttaaltaan neliömetrin ruuduissa kahdessa n. 10 cm paksussa tasossa (tasot 1-2). Kaikki kaivettu maa seulottiin ja löydöt otettiin talteen ruuduittain (neliömetreittäin). Rakennusviranomaisten ohjeiden mukaan kellarin seinien eteen jätettiin kaivamatta n. 20 cm leveät marginaalit sortumisvaaran välttämiseksi.

3.3. Dokumentointi

Kellarin seinät, lattia, katto, oviaukko, luoteiseinän ja lounaisseinän aukot kuvattiin mustavalkofilmille. Kellarista piirrettiin pohjakartta mittakaavaan 1:25. Kaikki kaivettaessa esiin tulleet kivet ja tiilet piirrettiin mittakaavaan 1:20 tai 1:25, vaaittiin ja valokuvattiin mustavalkofilmille. Löydöt kerättiin ruuduittain Minigrip- pusseihin.

4. Kellarin rakenteet

4.1. Lattia

Kellarin lattia on suorakaiteenmuotoinen ja lähes lounas-koillissuuntainen. Sen pituus on n. 7 m (käytävän suuaukosta takaseinään). ja leveys n. 3,30m. Kellarissa on maalattia, joka koostui tiiviiksi polkeentuneesta hienojakoisesta hiekasta ja ruokamullasta, jotka olivat sekoittuneet toisiinsa. Tämän kerroksen paksuus oli n. 7-10 cm. Tästä kerroksesta tuli valtaosa löydöistä. Tasossa 2 n. 10-15 cm syvyydessä tuli vastaan vaalea hiekka-savikerros. Löytömäärät vähenivät alaspäin mentäessä ja loppuivat kokonaan n. 20 cm syvyydessä, jossa maa muuttui savisemmaksi. Tämä vaalea hiekka-savi kerros on oletettavasti kellarin alkuperäinen lattiataso. Asia varmistettiin kaivamalla ruutuun X 498 Y 795 n. 60 cm syvä koekuoppa. Hiekka-savi kerros säilyi muuttumattomana aina tähän syvyyteen saakka. Löytöjä ei tullut.

Molemmissa tasoissa tuli vastaan jonkin verran kiviä ja tiiltä, jotka piirrettiin tasokarttoihin. Ainoa rakenteeksi luokiteltava kivirakennelma tuli esiin tasoa 1 kaivettaessa ruudussa X 499-500 Y 797 kellarin keskiosissa. Se koostui kahdesta nelikulmaisesta ja yhdestä pyöreäreunaisesta kivistä, jotka oli asetettu lähes luode-kaakko-suuntaiseen riviin. Kivien läpimitta oli n. 40-50 cm. Tasossa 2 löytyi rakennelman eteläpuolelta vielä kaksi muodoltaan soikeaa kiveä, joiden pituus oli n. 30 cm ja leveys n. 20 cm. Ne oli asetettu riviin lähes lounais-koillissuuntaisesti. Todennäköisesti kivet olivat osa samaa rakennetta. Rakenteen kivet jatkuivat vielä alkuperäisen lattiatason alapuolelle ja ne

jätettiin paikoilleen Bertel Hakalaxin toivomuksesta. Rakenteen tulkittiin olevan jäännös jonkinlaisesta väliseinästä, joka olisi jakanut kellarin kahteen lähes yhtä suureen osaan.

4.2. Seinät ja katto

Kellarin seinät ja katto on rakennettu kaariholvaustekniikalla luonnonkivistä. Katon korkeus lattiasta ennen kaivauksia oli n. 160 cm. Kivet ovat muodoiltaan enimmäkseen kantikkaita. Seinien alaosissa esiintyy varsin isoja, läpimitaltaan n. 70-80 cm kiviä, joita on kiilattu pienemmällä kivillä. Seinistä kaartuvassa katossa on pienempiä ja lohkottuja kiviä, jotka ovat keskim. 20-40 cm läpimitaltaan. Kivet ovat tavallisesti suorakaiteenmuotoisia ja ladottu kellarin pituussuuntaisesti. Paikoin on kaariholvausrakenteita tuettu ja korjailtu muuraamalla tiiliä. Lounaispäädyn seinä poikkeaa rakenteeltaan muista seinistä. Se koostuu huomattavasti isommista kivistä kuin muut seinät ja on huolimattomammin rakennettu. Seinä pullistelee ulospäin keskiosistaan.

HUOM! MAITZOLLINJA PARANJELKÖNEN PORAN REIÄN JÄLKIÄ EI OJOTTU

4.3. Oviaukko ja käytävä

Kulku kellariin käy Voudintalon itäiseltä pitkältä seinältä ulko-oven pohjoispuolelta. Jyrkät kiviportaat laskevat kellarin oviaukolle, jonka korkeus on n. 110 cm ja leveys 75 cm. Ulko-ovelta sisälle kellariin johtaa kiviset porrasakselmat ja n. 3 m pitkä ja n. 1m leveä käytävä, joka on kaariholvirakenteinen. Holvausta on myöhemmin korjailtu muuraamalla tiiliä. Käytävästä löytyi tasoissa 1-2 kiviä ja hajonneita tiiliä, jotka eivät kuitenkaan muodostaneet mitään selviä rakenteita. Ruokamulta-hiekka kerros oli käytävässä hiukan paksumpi ja tiiviimpi kuin muualla kellarissa.

4.4. Luoteisseinän aukko

Kellarin pitkän luoteisseinän keskiosassa n. metrin korkeudella lattiasta (ennen kaivauksia) on aukko, jonka eteen on lyöty kolme n. 20 cm leveää vahvaa lautaa. Rakenne on n. 30 cm seinän sisässä ja sen kaariholvirakenne on muurattu tiilistä. Aukon molemmilla sivuilla on todennäköisesti olleet pystyhirret tukemassa holvirakennetta. Toinen hirsistä oli säilynyt varsin hyvin. Hirsi on n. 120 cm pitkä, viisi tuumaa paksu ja siinä on toisessa päässä neliönmuotoinen salvos. Tukihirsi jätettiin alkuperäiselle paikalleen. Toisesta tukihirrestä oli säilynyt vain muutamia fragmentteja. Kaivauksia aloitettaessa aukon edessä oli n. 1 m korkea ja 1 m leveä jättekasa, joka koostui kivistä (20-60 cm läpim.), hiekasta ja ruokamullasta. Jättekasasta tuli esiin muovijätettä, luuta (KM 99064:166), saviastian paloja (KM 99064: 163-165), taottu rautanaula, sanomalehden ja tapetin kappaleita (KM 99064:162). Jättekasasta löytyi myös runsaasti lahonnutta puusilppua ja moderneja tiilenpalasia.

Eila Pohjonen ja Bertel Hakalax kertoivat aukon johtavan ylös voudintaloon, mutta tämä kulkutie ei ole enää käytössä. B Hakalaxin mukaan aukon eteen on aikanaan kasattu kiveä ja maata läpikulun estämiseksi. Edellä mainittu

jätekasa on ilmeisesti syntynyt kun esteeksi ladotut kivet ja maa ovat romahtaneet.

4.5. Lounaisseinän aukko

Kellarin lounaisen päätyseinän keskiosa on hieman pullistunut ulospäin muusta seinästä. Keskellä seinää on n. 60 cm läpimittainen aukko, joka on täytetty hiekalla ja kivillä. Rakennusviranomaisten ohjeiden mukaan rakennetta kannattaviin kiviin ei koskettu, vaan aukosta poistettiin ainoastaan irtokiviä- ja maata. Aukko jatkui hieman viistosti alaspäin n. 1m seinän sisään. Täällä vastaan tuli vaalea savi-hiekkakerros, johon kaivaminen lopetettiin sortumisvaaran välttämiseksi.

Perimätiedon mukaan lounaisseinän aukosta on johtanut ulos maanalainen käytävä, jota ovela vouti olisi käyttänyt salakuljetukseen. Tähän kysymykseen ei kuitenkaan saatu vastausta. Jos käytävä on aikoinaan ollut, se on ainakin kellarin päästä sortunut tai täytetty.

4.6. Talon ulkopuolelle kaivetut koekuopat

Mahdollisen maanalaisen käytävän olemassaolon selvittämiseksi kaivettiin talon ulkopuolelle kellarin lounaisseinän aukon kohdalle kolme neliömetrin kokoista koekuoppaa. Koekuopassa 1 tuli n. 20 cm syvyydessä vastaan tiiviiksi ladottua kiveystä. Syvemmälle kaivettaessa kiveys osottautui itä-länsi suuntaiseksi. Kiveys jatkui suoraan etelään, vähän matkaa ruudun 3 puolelle, jolloin havaittiin, että kyseessä oli todennäköisesti paikalla aikaisemmin sijainneen rakennuksen kivijalan kulma. Kivijalasta on myöhemmin poistettu kiviä, mahdollisesti nykyisen kruununvoudintalon kivijalkaa varten. Ruudut 2 ja 3 kaivettiin n. 1,20 m syvyyteen saakka. Näissä ruuduissa oli yli 1 m paksu sekoittunut hiekka-ruokamulta kerros, jonka alla n.1,20 m syvyydessä tuli vastaan puhdas savikerros. Mitään merkkejä maanalaisesta käytävästä ei koekuopituksessa havaittu. Koeruudusta 2 sekoittuneesta maasta löytyi rautainen keksi (KM 99064:172), luinen koristeltu veitsenkahva (KM 99064:169), 2 liitupiipun pesäosaa (KM 99064: 170-171).

5. Löydöt

Kellarin ja ulkopuolen koeruutujen löydöt luettelointiin numeroille KM 99064:1-172. Ne koostuivat saviastiain palasista, liitupiipun pesän ja varren kappaleista, lasi- ja posliiniastiain palasista, piistä, pullolasista, ikkunalasista, luusta, v. 1867 kolikosta, rautaisesta keksistä ja luisesta veitsenkahvasta. Luoteisseinän jätekasasta löytyi myös tapetin ja sanomalehden palasia. Sanomalehden palaset olivat peräisin sekä suomen- että ruotsinkielisistä lehdistä ja yhdessä oli vuosiluku 1904. Saviastian palaset olivat peräisin useammasta eri astiasta. Muutamissa paloissa oli sisäpinnalla lasitusta, jossa erilaisia viiva- ja pallokoriste-aiheita Punaisella, vihreällä, ruskealla tai vaalealla värillä. Suurin osa keramiikasta oli koristelematonta, väriltään

vaaleanruskeaa. Viiva ja pallokoristeinen keramiikka (KM 99064: 34, 48, 49, 127-130) on 1700-luvun keramiikkaa, kun taas koristelematon vaaleanruskea keramiikka (esim. 71-77) on 1800-luvulta (M. Hiekkänen, M. Niukkanen suul.tied.) Liitupiipun kappaleet olivat koristelemattomia lukuunottamatta erästä pesän kappaletta (KM 99064:85), jossa oli hieman ornamenttikoristelua. Lasiastiain palaset sekä ikkulasi olivat pääosin kirkasta tai vihreää lasia. Luut olivat enimmäkseen hyvässä kunnossa ja niiden joukosta tunnistettiin mm. sian luita (KM 99064:166). Pii oli väriltään hyvin tummaa, vaaleaa tai ruskeaa, todennäköisesti painolastiipiitä. Löydöt on tarkoitettu deponoida Kruununvoudintalolle, jossa osa niistä asetettaisiin näytteille lasivetriiniin.

6. Yhteenveto

Kokkolan Hakalahden kruununvoudintalon kellarissa suoritettiin arkeologiset kaivaukset heinä-elokuussa 1999. Kaivausten rahoituksesta ja järjestämisestä vastasi Kruununvoudintalon kannatusyhdistys ry ja käytännön toteutuksesta allekirjoittanut yhdessä fil. yo. Marcus Riskan ja kahden työharjoittelijan kanssa. Kaivauksissa ei selvinnyt, onko kellariin aikoinaan johtanut maanalainen käytävä kuten kansanperinne kertoo. Tähän saattaisi kuitenkin viitata kellarin lounaispäädyssä oleva kivillä ja maalla täytetty aukko. Sortumisvaara esti kuitenkin aukon enemmän tutkimisen. Talon ulkopuolelle kellarin kohdalle kaivettiin kolme neliömetrin kokoista koeruutua, mutta merkkejä käytävästä ei löydetty. Kaivamalla lisää koekuoppia- ja ojia talon ulkopuolelle voitaisiin ehkä löytää vastaus kysymykseen.

Kellarin lattiaa tutkittaessa saatiin runsaasti löytömateriaalia, joka koostui lasinpalasista, posliinista, piistä, saviastiain palasista, rautanauloista, luista, liitupiipun varren ja pesän katkelmista ja 1867-luvun kolikosta. Talon ulkopuolen koeruudusta löytyi rautainen keksi, luinen veitsenkahva ja liitupiipun pesän katkelmia. Suhteellisen runsas ja monipuolinen löytömateriaali kertoo, että kellari on ollut intensiivisessä käytössä ainakin 1700-luvun lopulta aina nykypäiviin saakka ja että kellarilla on ollut erilaisia käyttötarkoituksia.

Kellarin keskiosasta paljastui tasossa 1 kivirivi. Tämä rakenne tulkittiin jonkinlaisen väliseinän perustaksi, joka olisi aikoinaan jakanut kellarin kahteen lähes yhtä suureen osaan. Kellari on mahdollisesti ollut aikoinaan kahden suvun omistuksessa tai sillä on ollut kaksi eri käyttötarkoitusta, jolloin se on haluttu jakaa kahteen osaan. Käynti kellarin etuosaan(koillisosa) olisi tullut ulkoa nykyisestä oviaukosta ja takaosaan (lounaisosa) olisi tultu voudintalon sisäpuolelta pitkän luoteisseinän aukon kautta.

Lähteitä

Hakalax, Göta 1985: Historik över Hakalax. Painamaton *SÄILYTYSKAPPA KRUUNUNVOUDINTALLO*
Suulliset tiedot antoivat: Berkovits Ritva (kannatusyhdistys) Hakalax Bertel ja Göta, Hiekkänen Markus (mv) Kuusio Eeva (kannatusyhdistys) Niukkanen Marianna (mv), Pohjonen Eila.

Helsingissä 3.11. 1999 Hum. kand. Lauri Skantsi

Lauri Skantsi

Mustavalkokuvanegatiiviluettelo (Valokuvaaja: Marcus Riska)

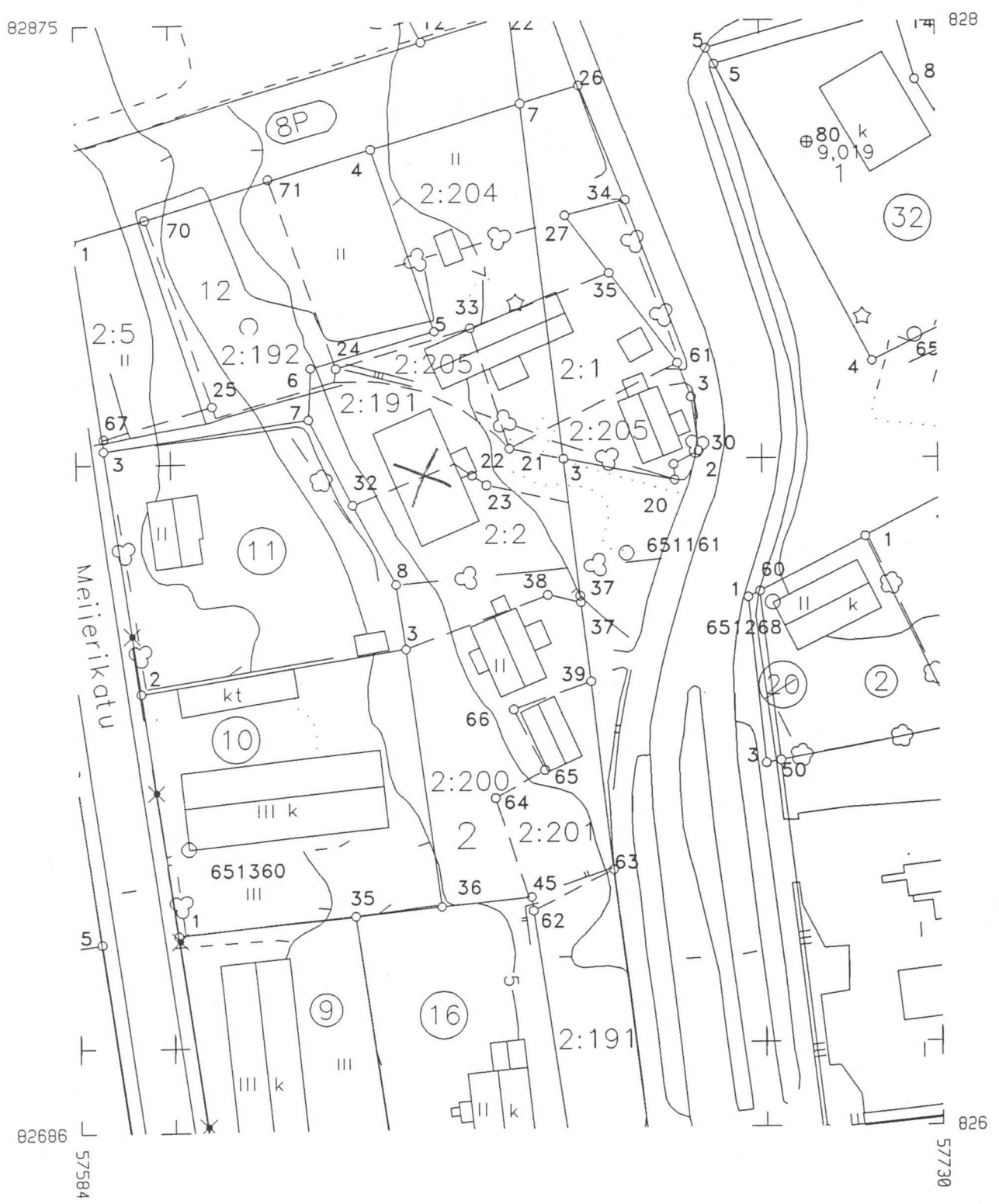
- Dho neg*
123910 Kuva 1 Kellarin lounaispääty koillisesta. Lounaispäädyn aukko kuvan keskellä.
- 123911 Kuva 2 Kellarin lounaispääty kaakosta.
- 123912 Kuva 3 Pitkän kaakkoisseinän lounaisosa (takaosa) luoteesta.
- 123913 Kuva 4 Luoteisseinän aukko kaakosta. Aukon edessä jätekasa.
- 123914 Kuva 5 Pitkän kaakkoisseinän koillisosa (etuosa) koillisesta.
- 123915 Kuva 6 Pitkän luoteisseinän koillisosa (etuosa) kaakosta.
- 123916 Kuva 7 Luoteisseinän ja koillispäädyn välinen nurkka lounaasta.
- 123917 Kuva 8 Kaakkoisseinän ja koillispäädyn kulma koillisesta.
- 123918 Kuva 9 Kaakkoisseinän keskiosa luoteesta.
- 123919 Kuva 10 Koillispäädyn käytävä, portaat ja oviaukko lounaasta.
- Kuva 11 Epäonnistunut.
- 123920 Kuva 12 Koillispäädyn käytävä, portaat ja oviaukko lounaasta.
- 123921 Kuva 13 Kellarin oviaukko ulkoapäin koillisesta.
- 123922 Kuva 14 Luoteisseinän aukko ja tukihirsi kaakosta.
- 123923 Kuva 15 Luoteisseinän aukion tukihirsi kaakosta.
- 123924 Kuva 16 Yleiskuva kellarin lounaisosan (takaosa) tasosta 1 koillisesta.
- 123925 Kuva 17 Ruudun X 499-500 Y 797 kivrakennelma kaakosta.
- 123926 Kuva 18 Taso 2 yleiskuva koillisesta.
- 123927 Kuva 19 Ruudun X 499 Y 799 tiiliskiviä tasossa 2.
- 123928 Kuva 20 Lounaispäädyn aukko koillisesta.
- 123929 Kuva 21 Taso 2 ruudusta X 499 Y 797 lounaaseen.
- 123930 Kuva 22 Luoteisseinän aukko kaakosta.

Rhoney

- 123931 Kuva 23 Luoteisseinän aukko kaakosta.
- 123932 Kuva 24 Ruudun X 499-500 Y 797 kivirakenne lännestä, taso 2.
- 123933 Kuva 25 Ruudun X 499-500 Y 797 kivirakenne idästä, taso 2.
- 123934 Kuva 26 Kellarin koillisosan ruutuja tasossa 2 lounaasta.
- 123935 Kuva 27 Käytävä, portaat ja oviaukko lounaasta.
- 123936 Kuva 28 Kellarin koillisosan ruutuja tasossa 2 koillisesta.
- 123937 Kuva 29 Työkuva Olli Kamsulasta.
- 123938 Kuva 30 Koekuopat 1 ja 3 etelästä (talon ulkopuoli).
- 123939 Kuva 31 Koekuopat 1 ja 3 lännestä.
- 123940 Kuva 32 Koekuopat 1 ja 3 pohjoisesta.

Ote asemakaavakartasta 1:1000

Hakalahti, voudin talo.

Muistiinpanoja kellarin koekaivauksista 18.6. 1999. Kaivaukset tehtiin jotta selviäisi kuinka paksu savi-hiekka -multakerros on.

Koekuoppa A. Noin 40x40 sm laaja, n 60 sm. kellarin sisäätuloaukosta. Kaivauksissa tuli esille savensekaista hiekkaa pieniä palasia laastia ja tiiliskiviä. Pintamaassa oli puun juuria. 40 sm syvyydestä löytyi litteä kivi noin 25x30 sm. Kiven alla oli koskemattoman näköinen vaalea savi ja kaivaus lopetettiin ja kuoppa täytettiin. (Samoin tehtiin koekuopille B, C; ja D:lle).

Koekuoppa B. Noin 40x40 sm. Kuoppa avattiin noin 3 m.länteen kuopasta A. Tästäkin kuopasta löytyi savensekaista hiekkaa ei laasti- eikä tiilijäänöksiä. Litteä kivi kooltaan n. 20x30 sm oli 30 sm. syvyydessä, kiven alta vaaleaa koskemattonta savea. Puun juuria.

Koekuoppa C. Noin 30x40 sm avattiin arviolta noin 125 sm länsiseinästä ja 90 sm pohjoisseinästä. Savensekaista hiekkaa. Litteä kivi n. 20x30; 30 sm. syvyydessä. Alla koskemattonta vaaleaa savea.

Koekuoppa D. Noin 30x35 avattiin runsas metri kuopasta C, etelään. Koskemattonta vaaleaa savea 40 sm syvyydessä

Lapio työnnettiin maahan 3-4 eri paikassa, toisia litteitä kiviä ei löytynyt.

Alimman askelman kohdalla tehtiin tarkistus oliko mahdollisesti maakerroksen alla vielä askelmaa, näin ei ollut laita.

Kellarin korkeus keskeltä on noin 160 sm, normaalipituinen aikuinen ei pysty seisomaan kellarissa suorana, oviaukon korkeus 110 sm ja leveys 75 sm sekä jyrkät raput vaikeuttavat käyntiä kellarissa.

Jos kellarin maapintaa poistetaan kattokorkeuden lisäämiseksi on nuodatettava varovaisuutta koska toimenpiteet saattavat vaikuttaa heikentävästi rakenteisiin. Mikäli kellaria käytetään on otettava yhteyttä viranomaisiin.

Paul Stenman, museonjohtaja

Katselmus

19.7.1999

klo 11,00 - 12,00

Kellari

Suoritettussa katselmuksessa todettiin, että kellarin holvi on ehjä ja se on kestänyt alkuperäisenä n. 300 vuotta.

Kaivauksissa ei saa irtoittaa seinäkiviä.

Kellarin peräosassa on seinässä holvikiviä jonka alta on mahdollista tutkia seinärakennetta ja irtoittaa kiviä ohjeen mukaan. Ei kantavia kiviä.

Läsnäolijat:

Simo Pakkala

Jarmo Saantti

Olli Kunnas

~~MARJA PETONEN~~
Eero Kunnas

Kokkola, Kruununvoudintalon kellari						
Löytöluettelo						
Päänro: KM 99064						
L. Skantsi M. Riska 1999						
Ala nro	Kpl	X/Y	Taso	Mitat/mm	Paino/g	Kuvaus
1	5	498/793	1	110x35x4	30	Pullolasia
2	1	497/794	1	50x50x7	30	Savikupin pohjapala
3	1	497/794	1	27x14x4		Saviast. re unapala
4	1	497/794	1	38x22x11	10	Saviastian kylkipala
5	1	497/794	1	28x16	4	Liitupiipun varren katkelma
6	12	497/794	1	70x45x3	95	Pullolasia
7	21	497/794	1	62x44x2		Ikkunalasia
8	3	497/794	1	30x8	12	Luuta
9	1	497/795	1	48x33x14	30	Saviastian reunapala
10	1	497/795	1	84x66x4	30	Pullolasia
11	4	497/795	1	95x11	40	Luuta
12	9	497/795	1	67x40x1	30	Ikkunalasia
13	1	498/795	1	14x14		1 penni, v. 1867
14	5	498/795	1	35x23x4	23	Pullolasia
15	16	498/795	1	51x25x1	25	Ikkunalasia
16	6	498/795	1	65x49x3	75	Pullolasia
17	7	499/795	1	44x32x2	22	Ikkunalasia
18	3	499/795	1	20x22	6	Luuta
19	6	500/795	1	57x11	17	Luuta
20	1	497/796	1	59x39x3	15	Posliinikupin korva- ja suuosa
21	3	497/796	1	34x23x4	20	Pullolasia
22	4	497/796	1	114x12	18	Luuta
23	2	498/796	1	28x18	8	Metallisolki
24	1	498/796	1	63x35	7	Luuta
25	8	498/796	1	77x40x1	45	Ikkunalasia
26	4	499/796	1	60x44x8	65	Saviastian reunapala
27	7	499/796	1	123x95x10	258	Saviastian kylkipaloja
28	8	499/796	1	85x34	52	Luuta
29	8	499/796	1	50x28x2	35	Pullolasia
30	9	499/796	1	39x30x2	18	Ikkunalasia
31	1	498/797	1	115x50x6	85	Saviastian reunapala. korist.
32	1	498/797	1	70x20x6	50	Saviast. reunapala. korist.
33	1	498/797	1	80x75x6	85	Saviastian reunapala. Korist.
34	1	498/797	1	156x98x6	183	Saviastian pohjapala. korist.
35	1	498/797	1	35x25x8	12	Saviastian kylkipala. korist
36	5	498/797	1	35x19x1	8	Ikkunalasia
37	3	498/797	1	110x14	25	Luuta
38	1	499/797	1	63x35x2	55	Snapsilasin osa
39	1	499/797	1	55x53x2	37	Posl. kupin reunap. ja kahva
40	2	499/797	1	27x20x7	15	Kaakelin palasia
41	3	499/797	1	55x29x2	18	Ikkunalasia
42	1	500/797	1	18x18x1	3	Posliinia. koristeltu
43	1	500/797	1	40x18x3	6	Saviastian kylkipala
44	3	500/797	1	30x20	13	Luuta
45	1	498/798	1	50x35x6	40	Saviastian reunapala. korist.
46	1	498/798	1	44x35x6	25	Saviastian reunapala. korist.
47	1	498/798	1	42x35x6	23	Saviastian reunapala. korist
48	1	498/798	1	100x85x8	103	Saviastian pohjapala. korist.

Kokkola, Kruununvoudintalon kellari						
Löytöluettelo						
Päänro: KM 99064						
L. Skantsi M. Riska 1999						
Ala nro	Kpl	X/Y	Taso	Mitat/mm	Paino/g	Kuvaus
49	1	498/798	1	120x65x8	90	Saviastian pohjapala. korist.
50	3	498/798	1	55x40x5	35	Saviastian kylkipala. korist
51	5	499/798	1	53x40x5	40	Saviastian kylkipala. korist.
52	1	499/798	1	33x28x2	12	Kaakelin pala
53	6	499/798	1	88x68x2	65	Pullolasia
54	4	499/798	1	80x63x1	65	Ikkunalasia
55	1	499/798	1	78x25	10	Luuta
56	1	500/798	1	62x30x7	30	Saviastian reunapala
57	1	500/798	1	30x25x5	8	Saviastian reunapala
58	5	500/798	1	68x40x8	50	Saviastian kylkipala
59	1	500/798	1	28x14	5	Piitä
60	5	500/798	1	57x28x2	15	Ikkunalasia
61	2	500/798	1	75x45x3	30	Pullolasia
62	6	501/798	1	80x48x2	35	Ikkunalasia
63	3	501/798	1	38x9	5	Luuta
64	1	501/798	1	150x90x30 ?		Silitysrauta
65	1	498/799	1	34x30x6	10	Saviastian reunapala
66	1	498/799	1	32x20x4	5	Saviastian kylkipala
67	3	498/799	1	34x28x4	17	Posliiniast. paloja
68	2	498/799	1	60x19	10	Luuta
69	4	498/799	1	20x17x4	30	Pullolasia
70	5	498/799	1	60x20x1	30	Ikkunalasia
71	1	499/799	1	73x60x3	27	Saviastian reunapala
72	1	499/799	1	55x55x4	18	Saviastian reunapala
73	1	499/799	1	69x34x4	20	Saviastian reunapala
74	1	499/799	1	53x38x4	18	Saviastian reunapala
75	1	499/799	1	57x30x4	15	Saviastian reunapala
76	1	499/799	1	55x30x4	15	Saviastian reunapala
77	1	499/799	1	37x35x4	10	Saviastian reunapala
78	1	499/799	1	70x37x5	70	Saviastian pohjapala
79	6	499/799	1	50x45x4	80	Saviastian kylkipala
80	3	499/799	1	35x20x8	70	Saviastian kylkipala. korist.
81	4	499/799	1	27x22x3	15	Posliiniast. kylkip. korist.
82	1	499/799	1	26x20	10	Piitä
83	1	499/799	1	30x10	5	Liitupiipun varren katkelma
84	3	499/799	1	45x25x4	25	Pullolasia
85	1	500/799	1	45x21	10	Liitupiipun pesä n kappale
86	1	500/799	1	40x32x5	17	Saviastian reunapala
87	1	500/799	1	28x22x5	10	Saviastian reunapala
88	1	500/799	1	48x27x5	15	Saviastian pohjapala
89	1	500/799	1	42x20x5	10	Saviastian pohjapala
90	1	500/799	1	41x25x6	15	Saviastian kylkipala. korist.
91	9	500/799	1	70x60x6	120	Saviastian kylkipala
92	5	500/799	1	25x25x3	15	Posliiniast. paloja
93	1	500/799	1	17x14	5	Piitä
94	5	500/799	1	140x14	70	Luuta
95	1	500/799	1	60x50x5	35	Pullolasia
96	2	500/799	1	81x75x2	34	Ikkunalasia

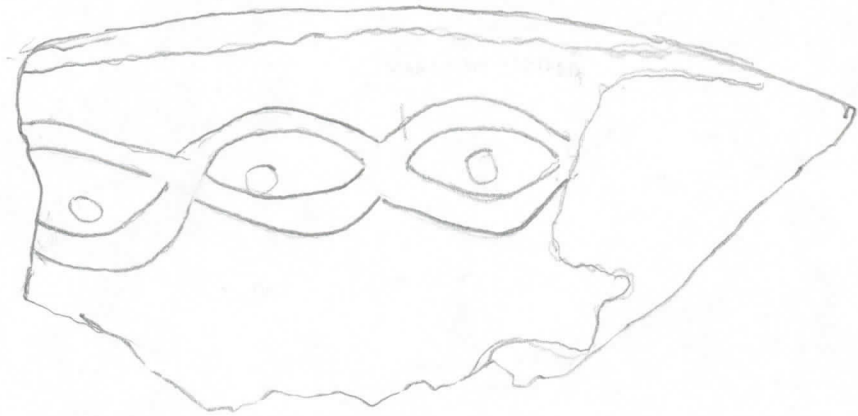
Löydöt deponoitua KH. Renlundin
museolle 10/2001, Näytteillä
Kokkolan Kruununvoudintalossa.
/MNI

Kokkola, Kruununvoudintalon kellari						
Löytöluettelo						
Päänro: KM 99064						
L. Skantsi M. Riska 1999						
Ala nro	Kpl	X/Y	Taso	Mitat /mm	Paino/g	Kuvaus
97	1	499/800	1	40x9	5	Liitupiipun varren katkelma
98	2	499/800	1	42x23x5	15	Saviastian kylkipala
99	1	499/800	1	89x60x3	20	Pala kengänpohjaa
100	1	499/800	1	50x18	7	Luuta
101	6	499/800	1	96x75x4	170	Lasiastian paloja
102	4	500/800	1	30x27x6	30	Saviastian kylkipaloja
103	3	500/800	1	35x27x4	12	Posliiniast. paloja
104	1	500/800	1	55x47x6	27	Lasiastian paloja
105	2	500/801	1	77x17	10	Luuta
106	1	500/801	1	55x48x4	25	Lasiast. pala
107	3	500/801	1	70x53x3	30	Ikkunalasia
108	1	Puhdistus	1	55x50x7	33	Saviastian kylkipala
109	4	Puhdistus	1	35x35x5	30	Lasiast. paloja
110	4	Puhdistus	1	56x35x1	15	Ikkunalasia
111	1	498/794	2	37x35x6	12	Saviastian reunapala
112	1	498/794	2	58x28	8	Luuta
113	6	498/794	2	75x36x4	65	Lasiast. paloja
114	3	498/794	2	43x34x1	10	Ikkunalasia
115	1	498/795	2	41x30x5	12	Saviastian reunapala
116	1	498/795	2	17x10	5	Piitä
117	1	498/795	2	44x18	10	Luuta
118	1	499/795	2	19x8	3	Liitupiipun varren katkelma
119	1	499/795	2	55x40x4	35	Saviastian pohjap. korist.
120	1	499/795	2	23x15x4	5	Saviastian kylkipala
121	2	499/795	2	25x15x4	7	Posliiniast. paloja
122	5	497/796	2	93x35x5	70	Saviastian kylkipala . korist.
123	2	499/796	2	35x24x5	7	Liitupiipun varren katkelmia
124	1	500/796	2	85x40x20	70	Vihr. kaakelin pala
125	2	500/796	2	41x30x2	10	Ikkunalasia
126	1	498/797	2	36x9	7	Liitupiipun varren katkelma
127	1	498/797	2	128x82x5	80	Saviastian reunapala. korist.
128	1	498/797	2	50x27x5	25	Saviastian reunapala. korist.
129	1	498/797	2	50x40x5	25	Saviast. reunapala. korist.
130	1	498/797	2	110x40x5	45	Saviastian kylkipala. korist.
131	1	499/797	2	29x7	7	Liitupiipun varren katkelma
132	2	499/797	2	58x23x4	20	Saviastian kylkipala
133	1	499/799	2	26x13	10	Piitä
134	1	500/797	2	30x10x5	5	Saviastian kylkipala. korist.
135	1	500/797	2	20x7	3	Liitupiipun varren katkelma
136	2	500/797	2	32x15	15	Piitä
137	1	500/798	2	57x34x6	10	Saviastian kylkipala
138	3	500/798	2		4	Luuta
139	2	501/798	2	35x23	20	Piikiveä
140	2	499/799	2	25x20	15	Piikiveä
141	1	499/799	2	94x59	60	Lasiastian pala
142	1	500/799	2	87x36	33	Saviast. reunapala
143	1	500/799	2	38x28x7	13	Saviast. reunapala
144	1	500/799	2	25x20x5	8	Saviastian pohjapala

Kokkola Kruununvoudintalon kellari						
Löytöluettelo						
Pää nro KM 99064						
L. Skantsi M. Riska 1999						
Ala nro	Kpl	X/Y	Taso	Mitat/mm	Paino/g	Kuvaus
145	2	500/799	2	35x30x5	18	Saviastian kylkipala
146	1	500/799	2	47x28x20	65	Hioinkivi
147	1	500/799	2	15x12	7	Piitä
148	4	500/799	2	50x32	30	Lasiastian paloja
149	2	500/799	2	51x35x5	18	Ikkunalasia
150	1	499/800	2	43x25x10	10	Saviastian kylkipala
151	2	499/800	2	27x18	12	Piitä
152	1	499/800	2	23x21	5	Kuonaa
153	1	500/800	2	21x7	3	Liitupiipun varren katkelma
154	2	500/800	2	20x10	7	Kuonaa
155	3	500/800	2	44x19x2	8	Lasiastian paloja
156	1	500/801	2	37x6	6	Liitupiipun varren katkelma
157	1	500/801	2	30x23x5	10	Saviastian reunapala
158	1	500/801	2	72x57x11	65	Saviastian kylkipala
159	1	500/801	2	20x14	3	Piitä
160	1	500/801	2		28	Kuonaa
161	5	500/801	2	60x38x2	28	Ikkunalasia
162	7	Jä tekasa				Tapetin ja sanomal. kappaleita
163	2	Jä tekasa		90x37x8	105	Saviastian pohjapaloja
164	1	Jä tekasa		38x22x6	8	Saviastian reunapala
165	3	Jä tekasa		40x31x5	25	Saviastian kylkipaloja
166	2	Jä tekasa		222x75	155	Sian leuka- ja kylkiluut
167	4	Aukko		103x40	58	Pullolasia
168	2	Aukko		64x33	18	Ikkunalasia
169	1	Koeruutu2		68x18x10	20	Luinen korist. veitsenkahva
170	1	Koeruutu2		40x20	8	Liitupiipun pesä
171	1	Koeruutu2		28x24	5	Liitupiipun pesä
172	1	Koeruutu2		257x42	360	Rautainen keksi

PIIRROKSIA MUUTAMISTA LÖYDÖISTÄ 1:1

99064:31

99064:13

99064:34

99064:42

99064:38

99064:35

99064:45

99064:46

3

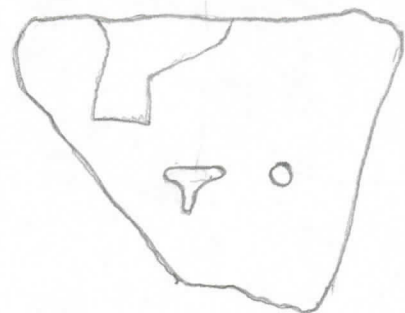
99064:48

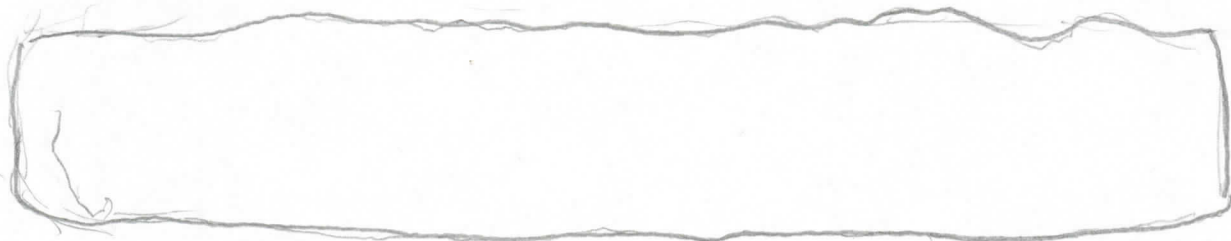
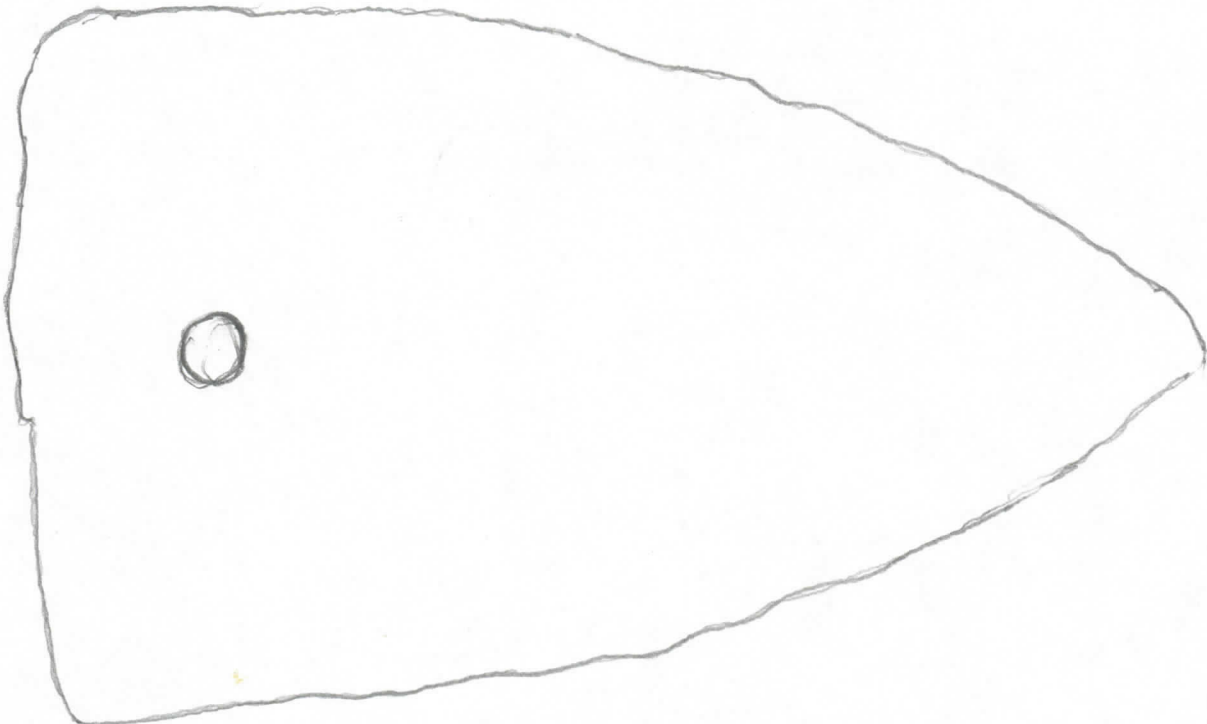
99064:51

99064:50

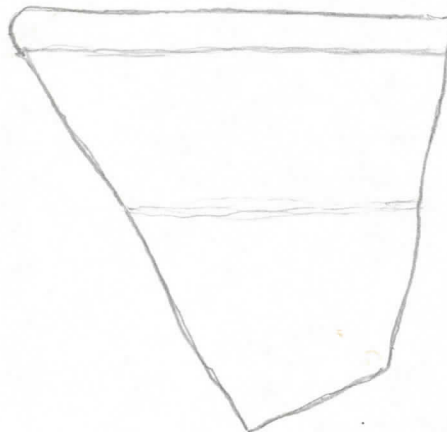
99064:64

99064:65

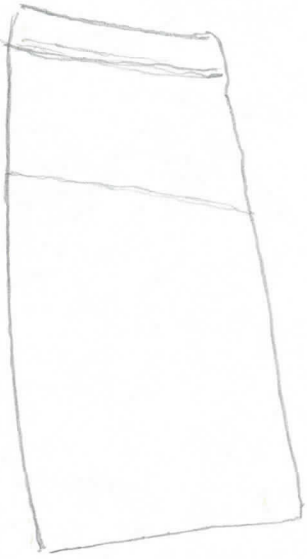
99064:71

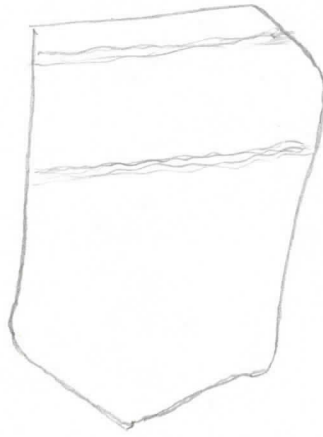
99064:72

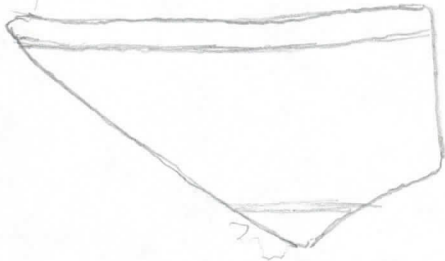
99064:73

99064:74

99064:75

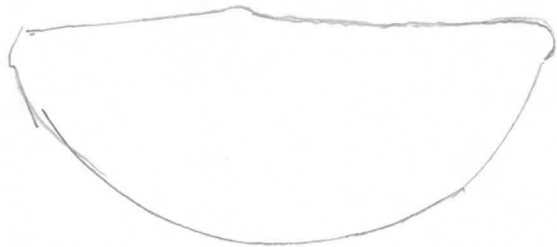
99064:76

99064:77

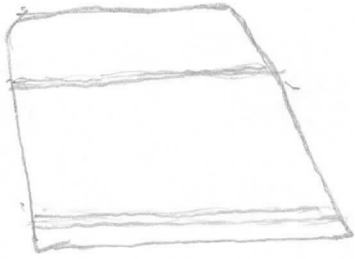
99065:78

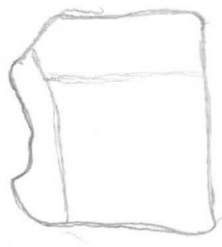
99064:85

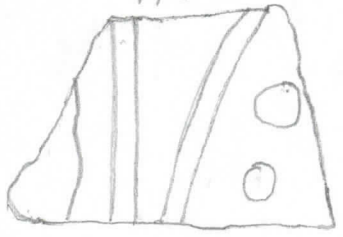
99064=86

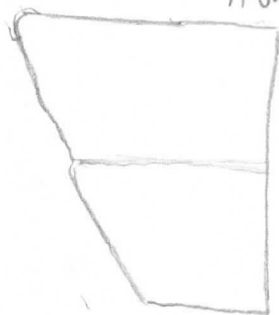
99064=87

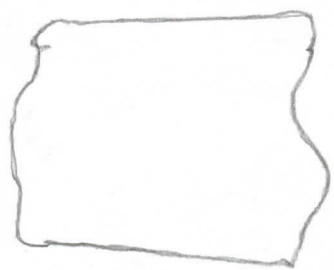
99064=90

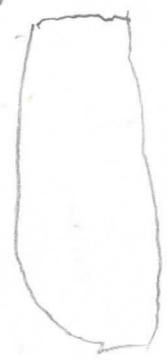
99064=111

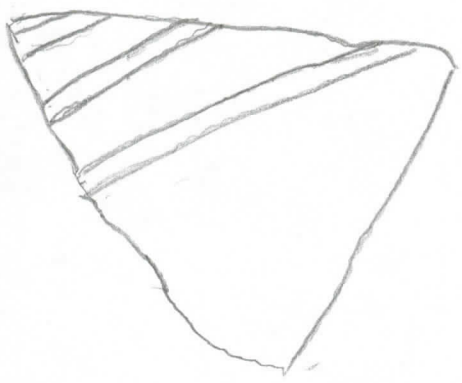
99064=115

99064=119

99064=122

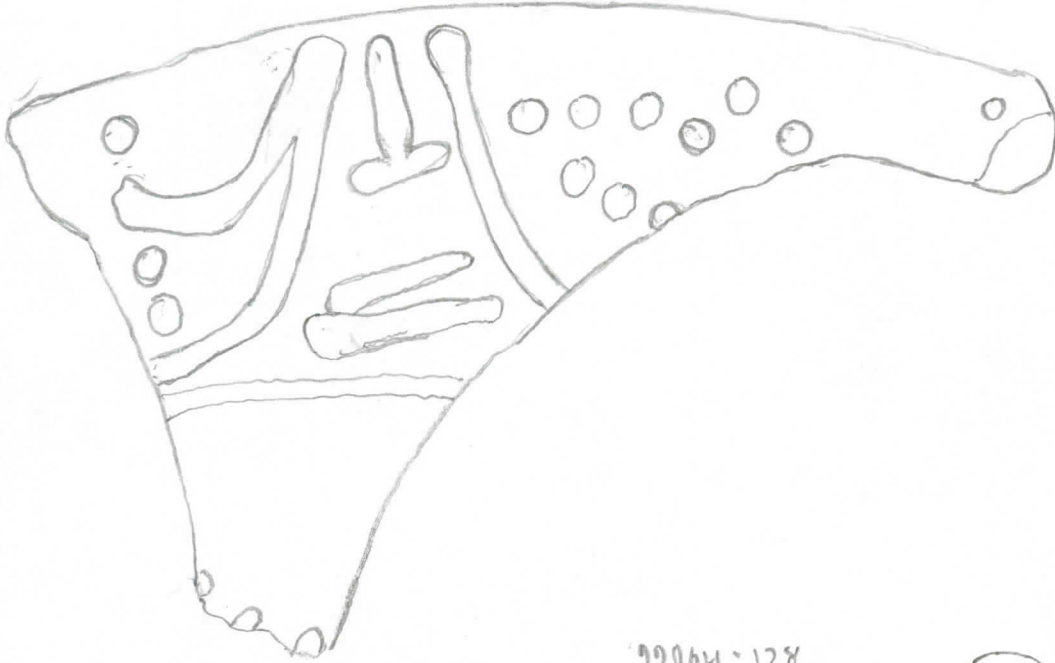
99064=124

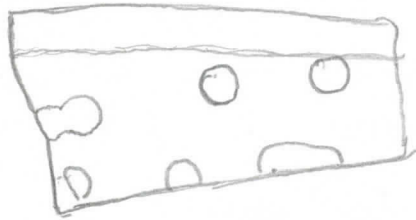
99064:126

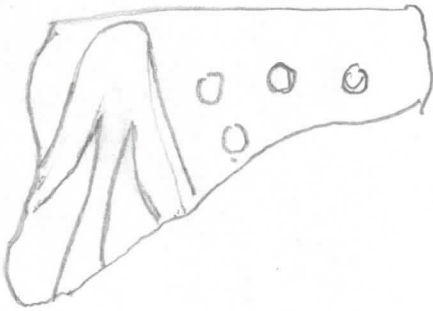
99064:127

99064:128

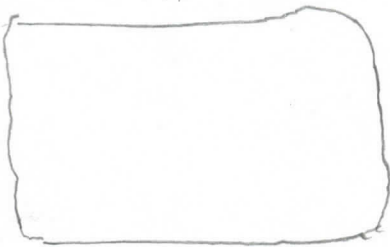
K-M 99064:129

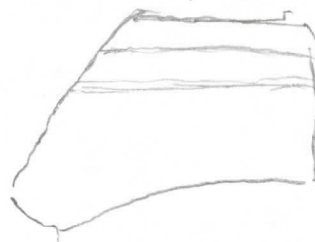
99064:142

99064:146

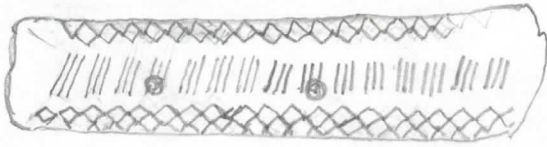

99064:157

LASITY

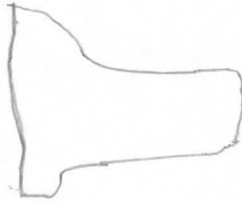
99064: 169

99064: 170

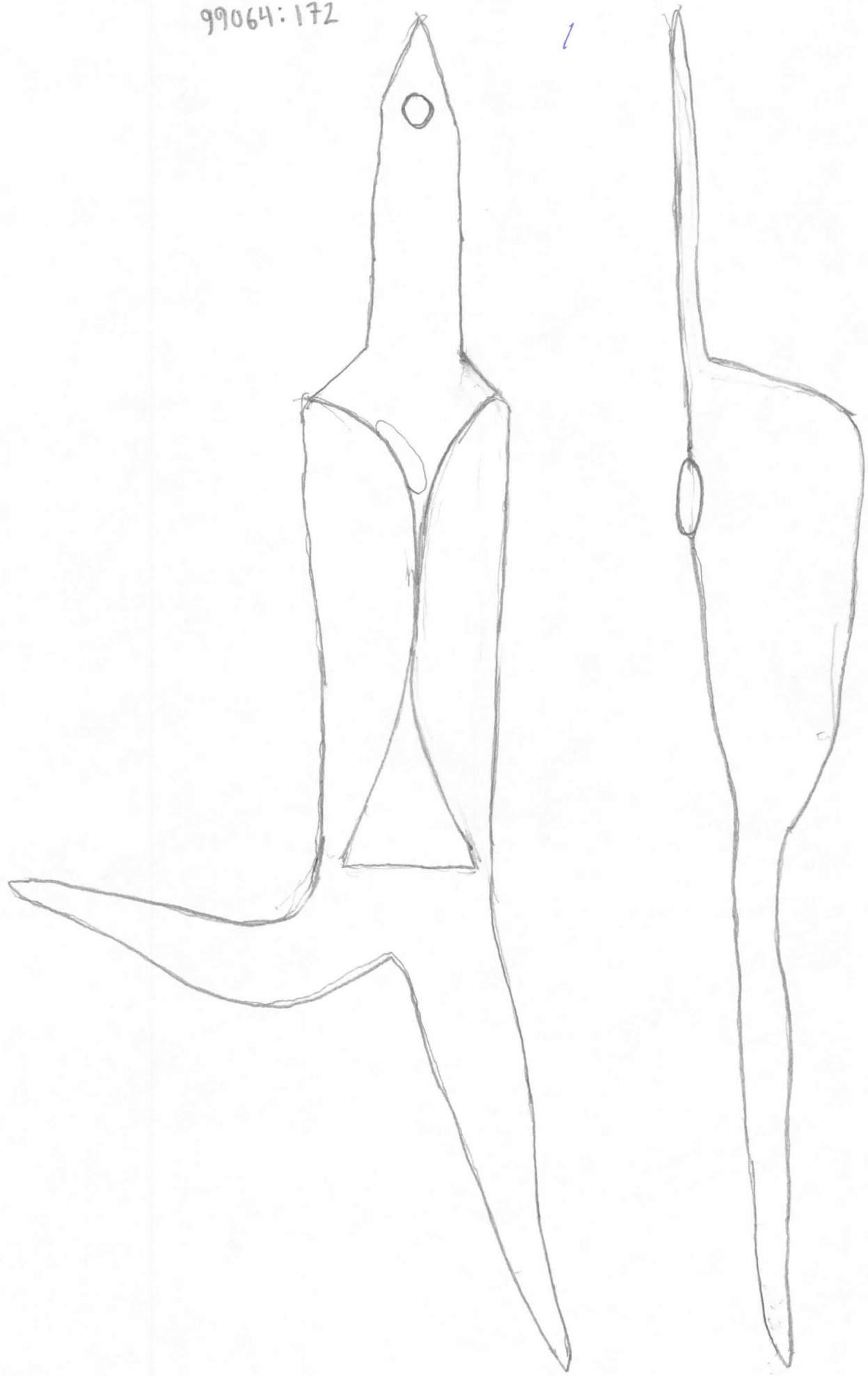

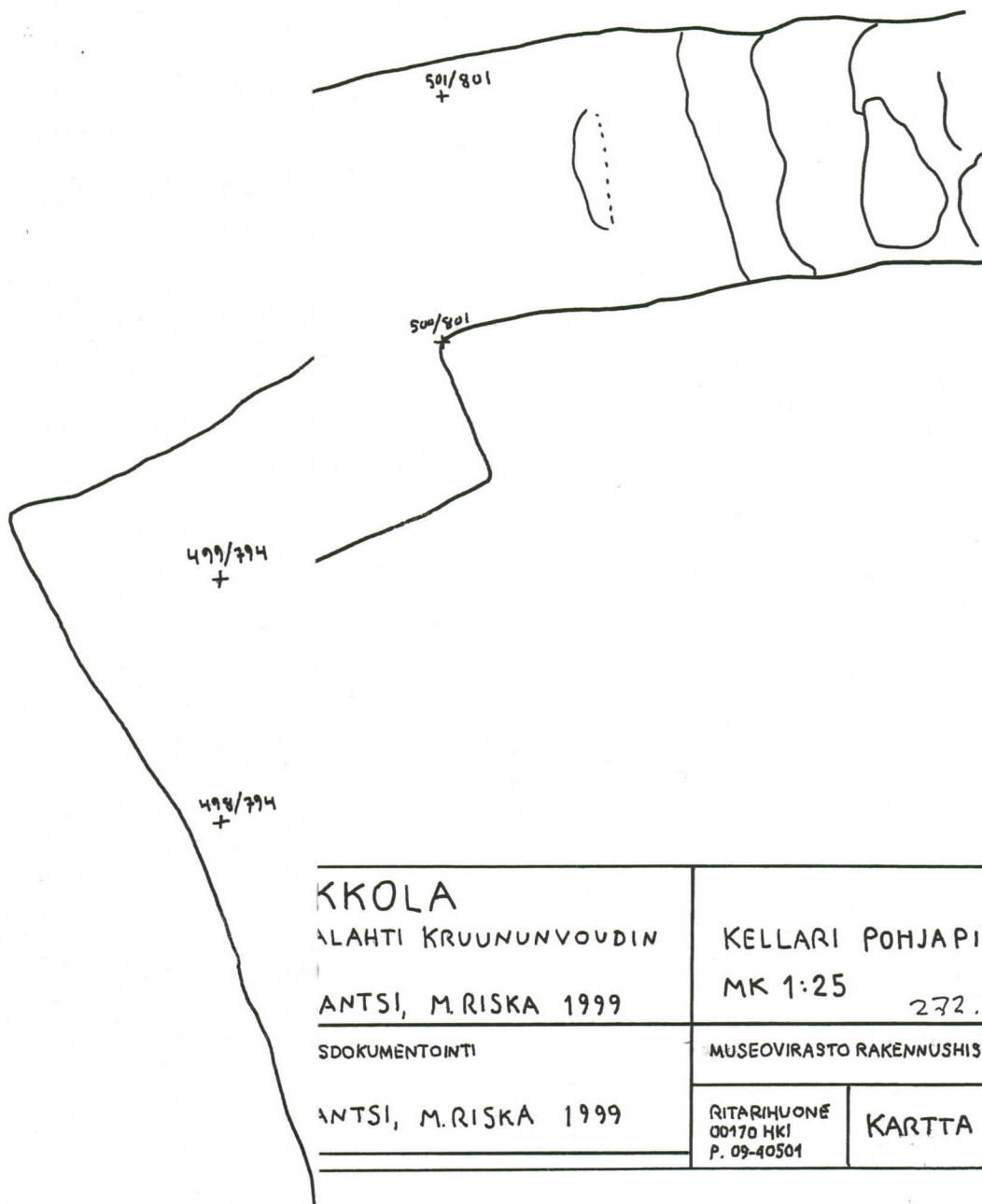
99064: 171

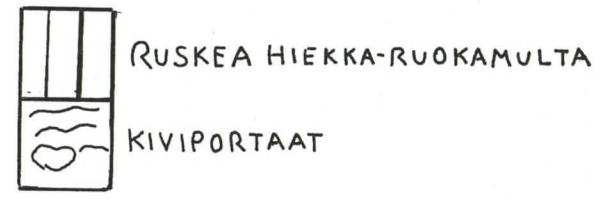
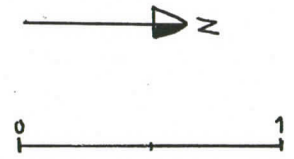
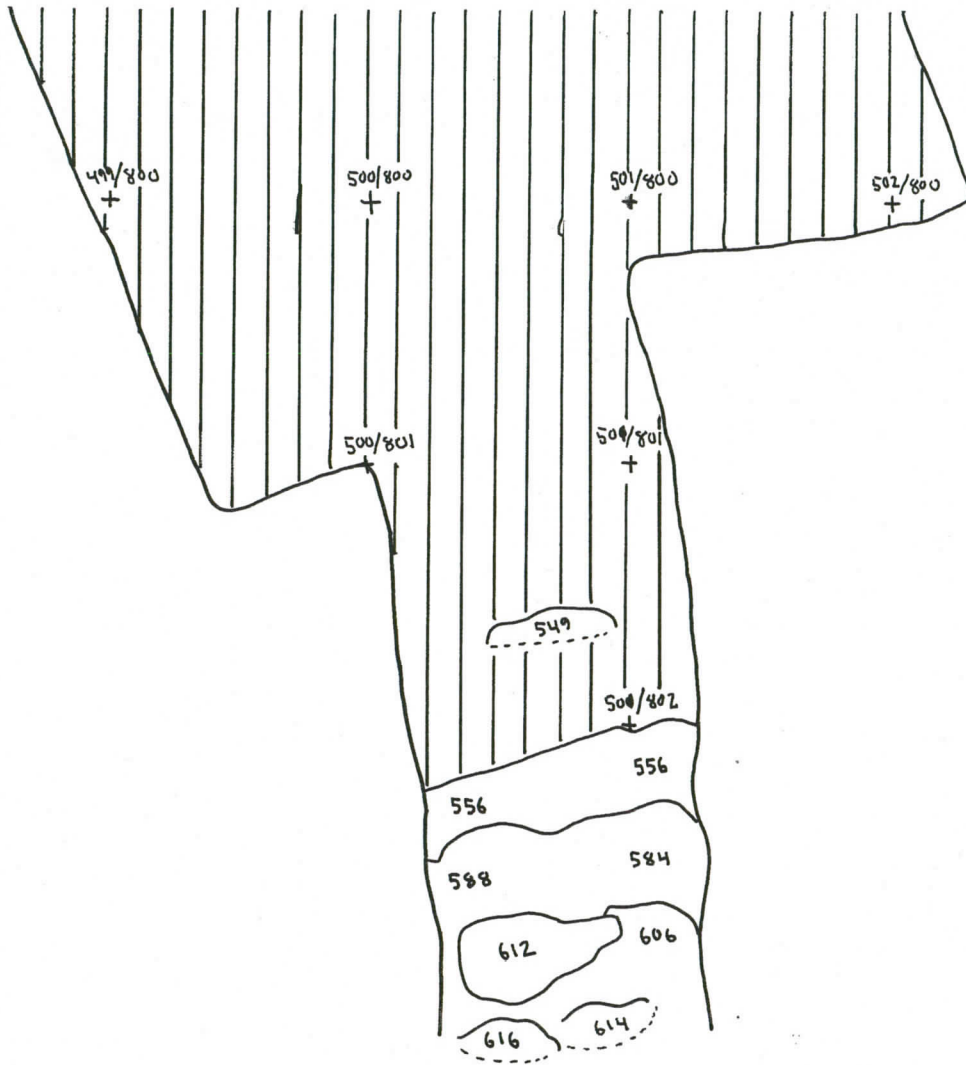
99064:172

1

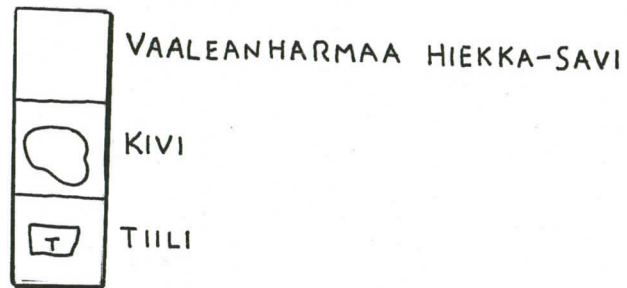
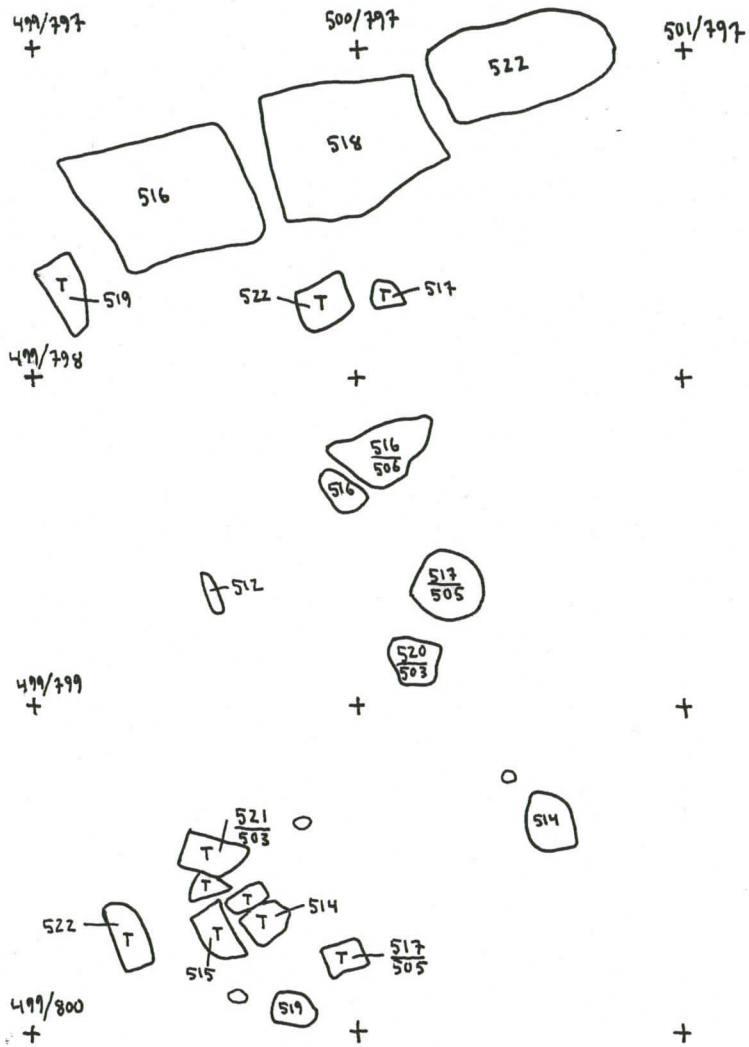

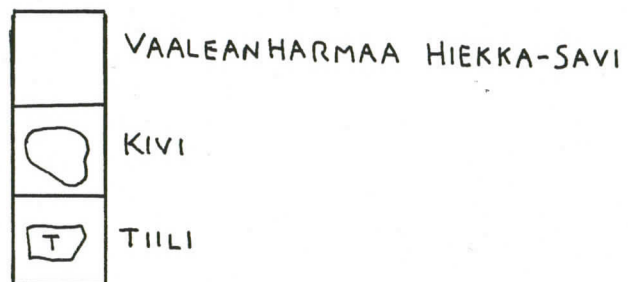
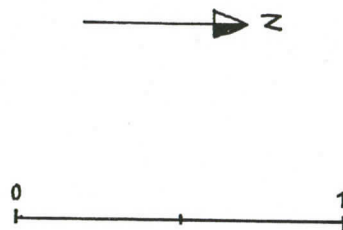
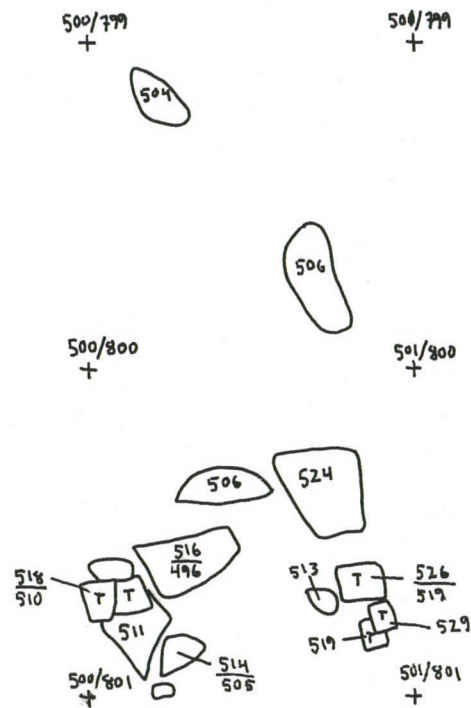
KKOLA		KELLARI POHJAPIIRRO	
ALAHTI KRUUNUNVOUDIN		MK 1:25 272.2.1	
ANTSI, M. RISKA 1999		MUSEOVIRASTO RAKENNUSHISTORIAN	
SDOKUMENTOINTI		RITARIHUONE	
ANTSI, M. RISKA 1999		00170 HKI	
		P. 09-40501	
		KARTTA 1	

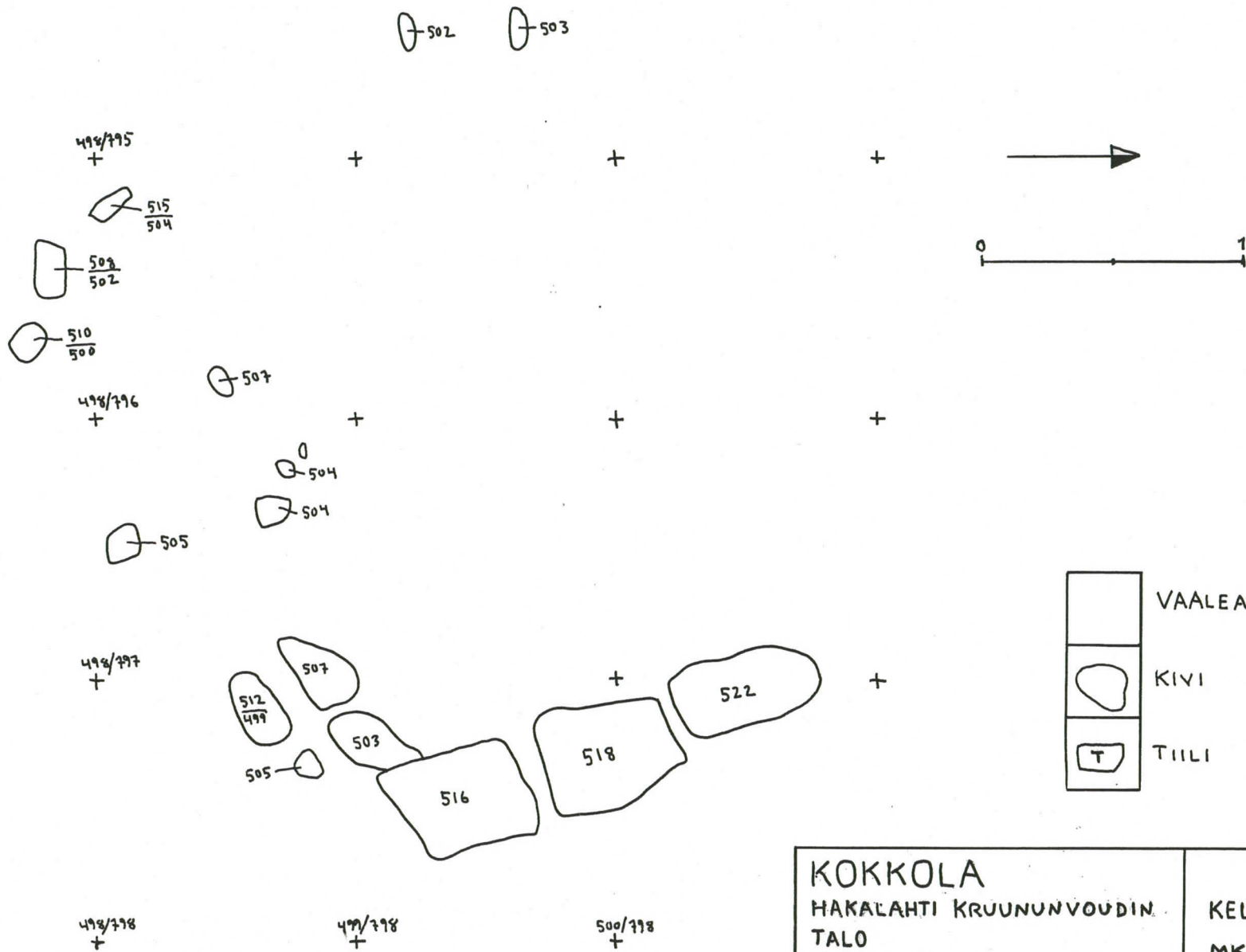
KOKKOLA HAKALAHTI KRUUNUNVOUDIN TALO L.SKANTSI, M.RISKA 1999		KELLARI, PORTAAT, KÄYTÄVÄ TASO 0 MK 1:25 222.2.2	
MITTAUSDOKUMENTOINTI L.SKANTSI, M.RISKA 1999		MUSEOVIRASTO RAKENNUSHISTORIAN OSASTO	
		RITARIHUONE 00170 HKI P 09-40301	KARTTA 2

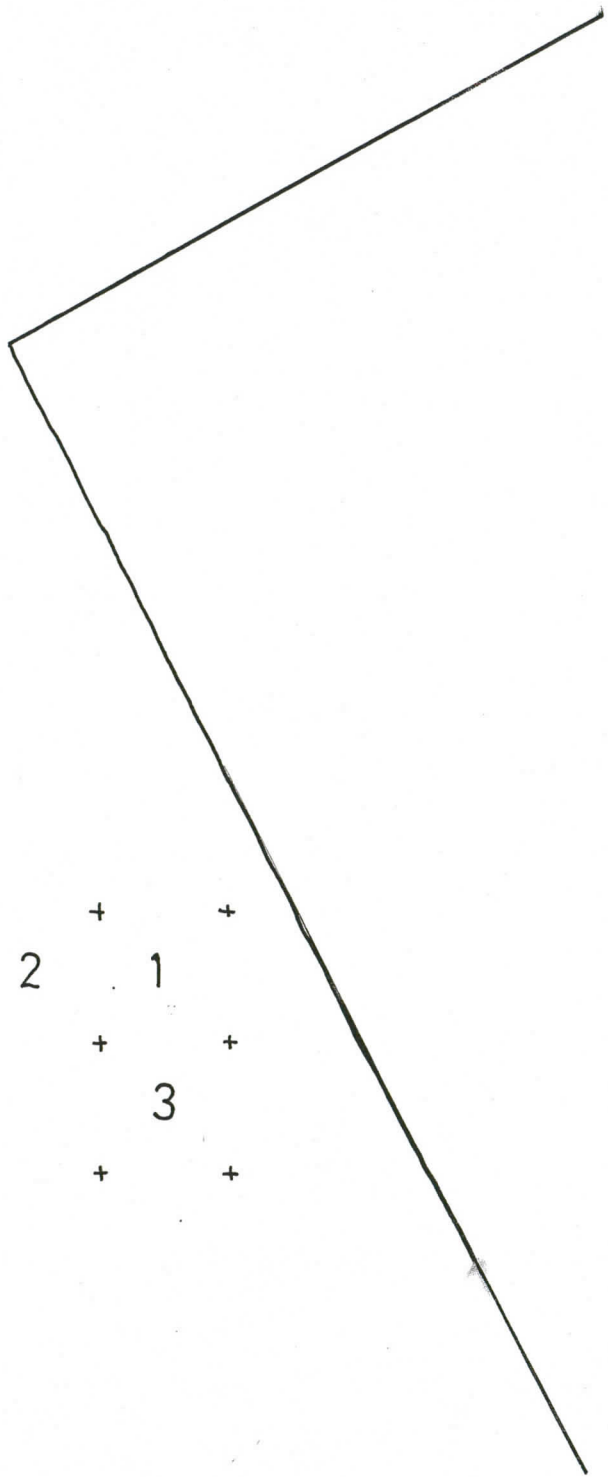
KOKKOLA HAKALAHTI KRUVUNUNVOUDIN TALO L.SKANTSI, M.RISKA 1999	KELLARI, TASO 1 MK 1:20 222.2.3	
	MUSEOVIRASTO RAKENNUSHISTORIAN OSASTO	
MITTAUSDOKUMENTOINTI L.SKANTSI, M.RISKA 1999	RITARIHUONE 00170 HKI P. 09-40501	KARTTA 3

KOKKOLA HAKALAHTI KRUUNUNVOUDIN TALO L.SKANTSI, M.RISKA 1999		KELLARI TASO 2 MK 1:20 272.2.4	
MITTAUSDOKUMENTOINTI L.SKANTSI, M.RISKA 1999		MUSEOVIRASTO RAKENNUSHISTORIAN OSASTO	
		RITARIHUONE 00170 HKI P. 09-40501	KARTTA 4

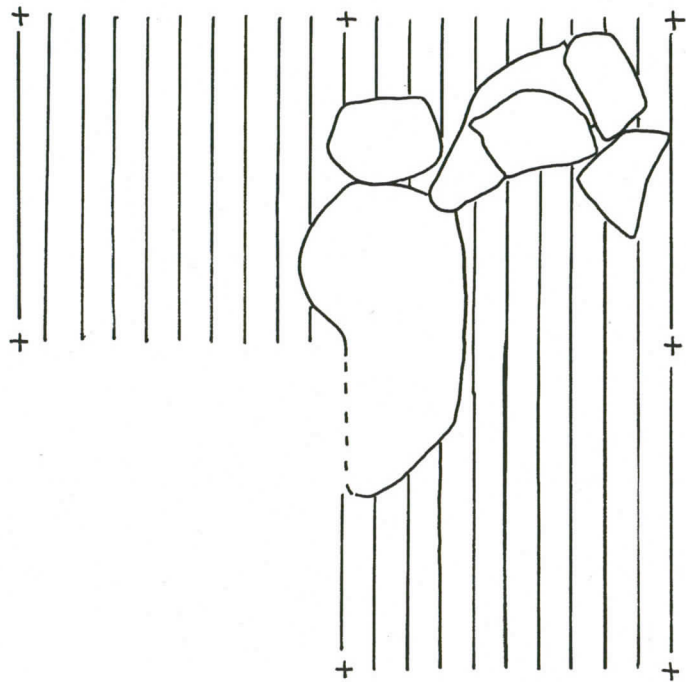

KOKKOLA HAKALAHTI KRUNUNVOUDIN TALO L.SKANTSI, M.RISKA 1999		KELLARI, TASO 2 MK 1:20 272.2.5	
MITTAUSDOKUMENTOINTI L.SKANTSI, M.RISKA 1999		MUSEOVIKASTO RAKENNUSHISTORIAN OSASTO	
		RITARIHUONE 00170 HKI P. 09-40501	KARTTA 5

+ + +
 2 1
 + + +
 3
 + +

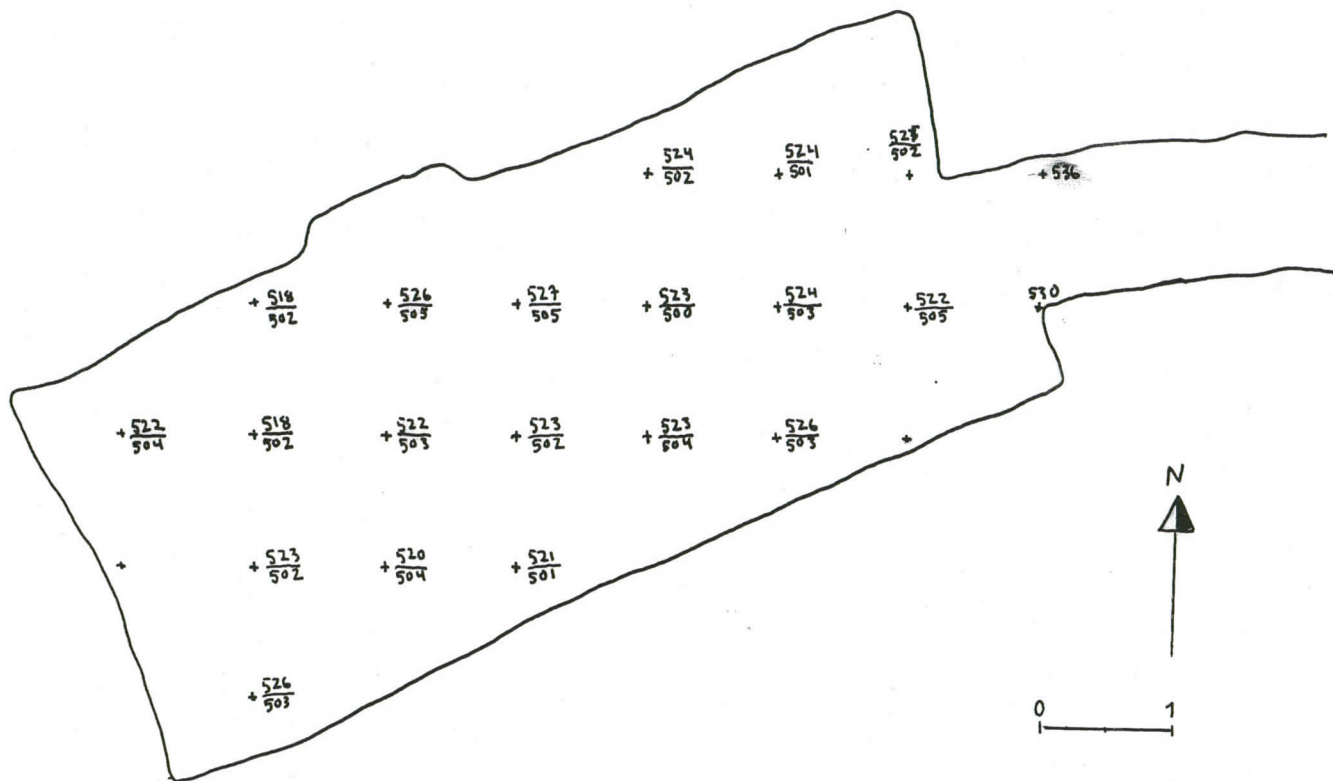
KOKKOLA HAKALAHTI KRUUNUNVOUDIN TALO L.SKANTSI, M.RISKA 1999	TALON LÄNSIPUOLI KOERUUDUT 1-3 YLEISKARTTA MK 1: 50 272.2.6	
MITTAUSDOKUMENTOINTI	MUSEOVIRASTO RAKENNUSHISTORIAN OSASTO	
L.SKANTSI, M.RISKA 1999	RITARIHUONE 00170 HKI P.09-40501	KARTTA 6

RUSKEA HIEKKA-RUOKAMULTA

KIVI

<p>KOKKOLA HAKALAHTI KRUVUNUNVOUDIN TALO L.SKANTSI, M.RISKA 1999</p>	<p>TALON LÄNSIPUOLI KOERUUDUT 1-3 KIVIRAKENNE MK 1:20 272.2.7</p>	
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI</p>	<p>MUSEOVIKASTO RAKENNUSHISTORIAN OSASTO</p>	
<p>L.SKANTSI, M.JÄRVELÄ</p>	<p>RITARIHUONE 00170 HKI P 09-40501</p>	<p>KARTTA 7</p>

KOKKOLA HAKALAHTI KRUUNUNVOUDIN TALO L.SKANTSI, M.RISKA 1999		KELLARI LATTIAN PINTA- JA POHJALUVUT MK 1:50 272.7.8	
MITTAUSDOKUMENTOINTI L.SKANTSI, M.RISKA 1999		MUSEOVIRASTO RAKENNUSHISTORIAN OSASTO	
		RITARIHUONE 00110 HKI P. 09-40501	KARTTA 8

